

Posudek oponenta diplomové práce

Linda Vojáčková (2013): Regionální nezaměstnanost v České republice v období ekonomické krize 2008 – 2011

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Josef Novotný, Ph. D.

Diplomová práce se týká stále aktuálního tématu dopadů ekonomické krize na trh práce a mapuje regionální rozdíly v úrovni a struktuře nezaměstnanosti v ČR. Práce vychází z předpokladu (ač neobratně vyjádřeného), že i přesto, že krize zasáhla významně prakticky všechny sektory a sféry ekonomiky, její dopady reflektované v úrovni nezaměstnanosti jsou regionálně velmi rozdílné, v závislosti na charakteru a struktuře ekonomiky. Tyto rozdíly však nejsou patrné je na regionální úrovni, kde se v důsledku krize opět rozšiřují nůžky mezi jednotlivými regiony (jak ukázalo již několik publikací), ale i na úrovni lokální, v rámci mikroregionů vymezených v ČR na úrovni ORP.

Struktura práce poměrně dobře logicky postavena, práce je rozdělena do 5 standardních částí – úvod, teoretické zarámování, metodika, vlastní empirická analýza a závěr. Úvodní část je věnována definici studovaného problému a popisu základních hypotéz, chybí však jejich zdůvodnění – z čeho při jejich formulaci autorka vychází. Tento nedostatek by nebyl významný, pokud by zdůvodnění hypotéz následovalo v návaznosti na diskuzi literatury. Ani zde však zdůvodnění není uvedeno. V případě obhajoby práce je proto třeba, aby autorka jasně zdůvodnila, z čeho vychází ve svém předpokladu, že i na místní úrovni – např. v obcích nacházejících se blízko sebe – budou dopady ekonomické krize velmi rozdílné.

Druhá kapitola práce je věnována teoretickému zarámování. Úvod kapitoly vychází z diskuze základního charakteru regionálního rozvoje a tendence spíše k nerovnoměrnému či rovnoměrnému rozvoji. Rozsáhleji je toto téma diskutováno v podstatě prostřednictvím aktuálních odborných prací věnovaných dopadům krize. Diskutovaná literatura je poměrně rozsáhlá, chybí však její strukturace, generalizace a nějaké uspořádání. Teoretická část je tak spíše postupným představením jednotlivých publikací.

Podobně neuspořádaně působí také kapitola věnovaná metodice. Autorka zde, místy i poměrně neformálním jazykem, představuje svůj přístup k analýze, který ale není dostatečně zdůvodněn. Charakter analýzy vzhledem k tématu je přiměřený, i zvolené metody výzkumu, nicméně by bylo vhodné lépe zdůvodnit jejich výběr, přínos či případné limity, případně také jak se zvolené metody liší (nebo naopak neliší) od obdobných analýz a kde je tedy přínos a přidaná hodnota diplomové práce.

Následuje vlastní empirická část DP, která začíná analýzou vývoje nezaměstnanosti po roce 2008 v ČR jako celku a v regionálním pohledu. Analýza je založena na základních datech a ukazatelích míry nezaměstnanosti a jednoduché, spíše popisné analýze. Pro kontext by byla tato analýza dostačující, vzhledem k tomu, že však z pohledu rozsahu diplomové práce tvoří její významnou část, je tato analýza nedostatečná. Nedostatečné je především její pouze popisné zaměření a také prakticky zcela chybějící shrnutí a závěry. Ty má možná představovat kapitola věnovaná typologii regionů – zde však autorka víceméně pouze cituje typologii převzatou ze Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007-2013 bez vlastního doplnění.

Stěžejní a nejrozsáhlejší část analýzy je věnována analýze vybraného mikroregionu – regionu ORP Uničov. Na úvod jsou představeny hlavní charakteristiky tohoto regionu, které mohou být významné pro vysvětlení analyzovaných dopadů trhu práce. V rámci této úvodní popisné

analýzy se autorka bohužel nevyhnula řadě zjednodušených závěrů a konstatování plynoucích z využití jednoduchých dat na úrovni regionu, případně kraje, bez potřebného srovnání a zasazení do širšího celku. Příkladem je tvrzení „Z těchto tabulek můžeme vidět zřetelný nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce v tomto regionu. Ve všech sledovaných obdobích převládali mezi uchazeči lidé vyučení, dále lidé se základním vzděláním a poté uchazeči s úplným odborným vzděláním s maturitou.“ Tato struktura uchazečů je však víceméně standardní a nelze poukazovat na specifikum regionu. Podobně nepodložené je tvrzení o „odlivu mozků“ z regionu Uničov na základě dat o mírném zvýšení počtu uchazečů s vysokoškolským vzděláním.

Analýza se dále věnuje vyhodnocení dat nezaměstnanosti v rámci zvoleného mikroregionu. I tato analýza je však příliš popisná, včetně popisu například klíčových zaměstnavatelů v regionu, bez jasné strukturace, logického uspořádání a zacílení. Prakticky chybí „analytický“ charakter – snaha informace a data vyhodnotit, provázat, zejména ve vztahu k vymezeným hypotézám práce. Tomu bohužel odpovídá i závěr této kapitoly, který končí ne příliš jasným popsáním příčin vysoké nezaměstnanosti regionu, kde jsou vedle sebe postaveny velmi rozdílné faktory, bez další diskuze a zdůvodnění. Zcela nejasné je (pouhé) zmínění existence MAS a jejích priorit.

Závěr práce se opětovně vrací k jejímu cíli a vymezeným hypotézám, které diskutuje na základě realizované analýzy. Slabou stránku této diskuze je skutečnost, že realizovaná analýza sice umožňuje zjednodušeně hypotézy diskutovat, detailněji však v žádném případě neposkytla argumenty pro jejich lepší vysvětlení a zdůvodnění dopadů ekonomické krize na úroveň nezaměstnanosti. Práce tak sice poskytla jednoduchou typologii regionů podle změny v míře nezaměstnanosti. Potvrzení, že nejvíce postižené regiony jsou skutečně ty, které jsou závislé na jednom významném zaměstnavateli, však v žádném případě. Diplomová práce prakticky vůbec neanalyzovala příčiny nezaměstnanosti, nehodnotila, jak moc významné byly dopady krize na několik uvedených podniků v daných regionech a zda jsou skutečně všechny tyto regiony mezi těmi nejvíce postiženými právě z tohoto důvodu.

Ani v závěru se tak práce nevyvarovala velmi zjednodušených a nepotvrzených tvrzeních, které lze dokumentovat i dvěma vzájemně protichůdnými výroky z empirické analýzy a závěru:

„...Sice obě [obce] vykazují zvýšenou nezaměstnanost, Lipinka však nepoměrně více i přes to, že obě obce *leží přibližně ve stejné vzdálenosti od centra a ve stejných přírodních podmínkách.*“ (s. 64)

„Podobně jsou na tom i vzájemně blízké obce Želechovice (4 % v roce 2008 a 10,1 % v roce 2009) a Újezd (5,6 % v roce 2008, 18,4 % v roce 2009), *kteřé obě leží v těsné blízkosti Uničova.*“ (s. 64)

„...míra nezaměstnanosti se v období ekonomické krize bude z různých důvodů lišit i mezi obcemi, které jsou si polohově velmi blízké a mají podobné hodnoty některých obecných faktorů. ... Faktory, které tuto skutečnost ovlivnily, můžeme nalézt především *v různé míře dopravní dostupnosti obcí* a dále např. *v různé velikosti obcí a jejich poloze vůči centru, rozdílné míře podnikatelské aktivity v obcích, zděděné ekonomické struktuře některých obcí (především zemědělské), mírou kvality zázemí služeb, jako je např. otevírací doba obchodů, mateřských školek, školních družin apod. a především také nesouladu mezi nabídkou pracovních míst a poptávkou, co se týče např. požadované kvalifikace a vzdělání.*“ (s. 68)

Práci z uvedených důvodů v současné podobě nedoporučuji k obhajobě.

V Praze dne 11. května 2013

Pavla Žížalová